

FERRAN AGULLÓ PADRI DE LA COSTA BRAVA

REV. E. CORRAL I COLL DEL RAM

(Continuació)

En tot cas, l'esperit aventurer, d'autèntics "americanos", dels seus progenitors, fa que trobem just i totalment raonable l'esperit mariner que informà tot el decurs de la seva vida. Així com és també possible que en les seves afecions artístiques hi compti —per què no?— l'antecedent d'una tia seva de part de mare que, dedicada al "bel canto" des de jove, arribà a obtenir remarcables èxits artístics fins i tot en el nostre Gran Teatre del Liceu.

De la seva infantesa no se'n sap gaire. Com a detall curiós, però, diguem que Ferran no es deia Ferran, sinó Teodor... Resulta que el nom del pare correspongué al primer dels germans, cosa que solia donar-se en aquells temps —avui ja no tant—. Com sigui que el germà gran va morir de poca edat, els seus pares, sigui en pietosa recordança,

sigui simplement perquè els agradava més, varen traspasar el seu nom a Teodor, que en endavant s'anomenaria Ferran.

De la seva conducta durant el primer i segon ensenyament a Girona, no en sabem detalls d'interès. Del que cal deduir que no fou precisament un nen prodigi. Entre els seus records d'infància li agradava d'evocar, com en un garbuix, les taules de multiplicar cantades a l'uníson, unes excursions en barca per la mar serena, alguna que altra trabucada que mai no se sabia ben bé si provenia dels carlins o dels republicans i, ja amb més nitidesa, un gran retrat de la reina Isabel que, empès per mans revolucionàries, queia des d'una finestra de ca la Ciutat, al mig de la plaça.

Als 16 anys anà a residir a Barcelona per tal de cursar la carrera de Lleis.

II

LES SERRADURES DE SURO

En havent acomplert els 16 anys i aprovat sense massa pegues el batxillerat, Ferran se'n parti cap a Barcelona per tal de cursar-hi la carrera de Lleis i ja no tornà a la seva ciutat nadiua —per a romandre-hi de manera estable, s'entén— fins als 22 anys, cursats i aprovats ja tots els estudis de la carrera, de manera satisfactòria.

Tot ocorria, doncs, seguint un pla preestablert, amb Ferran destinat a constituir-se a no trigar, en un seriós i envejable representant de les forces vives gironines més vives i més fortes.

Era pel juliol del 1885 que el jove Ferran es presentava a casa seva, on hi era esperat amb impaciència i la consegüent alegria. Va arribar contentíssim i amb el corresponent diploma, per a emmarcar, a la mà.

Els familiars tots i els veïns de més confiança, guardant tots un perfecte ordenament de preferències, l'anaren abraçant i, naturalment, felicitant.

Però vet aquí que tan bon punt fou acabat el capítol de les enhorabones, el jove Ferran començà a fer unes ganyes totes rares i a enrogir de galtes. Finalment engegà un fortíssim esternut;

—No em trobo gens bé... —confessà, com avergonyit.

Llavors tothom va adonar-se'n perfectament. Ferran estava tot sufocat, els ulls li espurnejaven, respirava amb certa dificultat i se'l veia fatigat. L'esverament fou general... Mare de Déu, quins trabsalsos pot donar una alegria forta!

Va ser enllitat amb tota cura i tant els familiars com els oficiosos veïns, es mobilitzaren convenientment. Va haver de venir el metge. I quan el metge li va haver ben mirat la llengua i els ulls i la panxa, sobretot la panxa, va diagnosticar:

—Aquest xicot té el xarampió.

Tenia Ferran una germana, de nom Isabel, que avui (.) 1956, ja és àvia, i té al seu càrrec l'administració de loteria núm. 39 a Barcelona, a la Ronda de Sant Antoni i justament en el mateix local que havia ocupat, pel mateix negoci i des de 1918, la germana del seu pare, i que regenta una neboda de nom Lola. La concessió d'aquesta administració fou tramitada, al seu temps, per Francesc Cambó, el qual, demés d'amic cordial d'Agulló, fou padri de les seves dues

més d'"aplicat" en els estudis. Aquests anys d'estudiant a la ciutat comtal marcaren molt el seu caràcter. Començà a col·laborar, com a espontani, a una sèrie de publicacions: "La Renaixença", "Lo Gai Saber", "Revista de Manresa", "Lo Sometent de Reus"... Però tot això no donava pas per viure, com ja es comprèn.

La veritat és que si havia canviat la residència de Sant Feliu a Girona, no era tan sols per falta de vocació a la professió de lletrat, sinó també, inclòit pel seu pare, en bona part, per tal de passar a ocupar la gerència d'una fàbrica de serradures de suro.

Seria aquesta realment la sevavocació? A hores d'ara resulta difícil d'imaginar-se un home de les seves

característiques dedicat de ple a portar la gerència d'una fàbrica. De serradures o del que sigui.

Ferran Agulló en ser proclamat "Mestre en Gai Saber", l'any 1893 (tenia, doncs, 30 anys). (Foto Arxiu familiar)

III

EL CASINO DE SANTS

Com podreu anar llegint si em seguiu, no era Ferran Agulló un esperit limitat i conformista. I així es comprèn que, sense que abandonés en cap sentit les seves cares afecions literàries, anés niant en ell una nova afeció: el teatre.

Lluny ja el seu, diguem-ne fracàs, com a home de lleis i oblidada del tot la grisa experiència del seu pas com a gerent per la fàbrica de serradures de suro, Agulló passà a residir a Barcelona, a la barriada de Sants.

En aquells temps, i fins que la guerra no ho desballestà tot, a Barcelona, a cada barriada —Sants, Gràcia, La Sagrera, El Clot, Sant Andreu, etc.— hi havia indefectiblement, no una, sinó diverses "societats" corals, recreatives o culturals en un o altre aspecte. La finalitat primordial d'aquestes entitats era, com ja el nom indica, poder fer "vida de societat" dintre les possibilitats d'una classe obrera, ja industrialitzada i amb una descarada tendència a la burgesia benestant i cofoia. Enc que no fos més que un cop o dos per setmana...

En aquestes entitats es relacionaven la joventut i els vells jugadors de manilla o dominó; es cuinaven bodes; s'organitzaven ballades de sardanes i lluits "balls de societat", les que menys per la festa major; es constituïen biblioteques per als senyors socis i, sense tractar-se pròpiament de centres polítics (en els respectius reglaments constava sempre la prohibició de discutir de política dintre de l'entitat), cada vespre els socis se les tenien, pacíficament, però amb indissimulat esperit proselitista, sobre temes polítics. I qualsevol d'aquestes entitats que tingués cara i ulls i un pam de front, havia de comptar amb el seu propi elenc dramàtic o grup escènic, que el nom no fa la cosa.

Vol dir això que la joventut era afecionada al teatre i a les coses del teatre. Pertanyer a un d'aquests elencs com a primer actor era un signe de distinció i culturalisme no gens despreciable i proporcionava, sobre tot dintre la barriada, una acceptable aurèola de popularitat entre l'element femení. Pertanyer-hi, en canvi, com a actriu, tenia les seves pegues. En primer lloc, no era gaire ben vist per les famílies honorables —teòricament totes, és clar— que una noia de casa es deixés besar apassionadament, ni que fos simulant-ho només i girant-se d'esquenes al públic, pel primer galan jove, que a la millor tenia promesa formal i tot. Per això quasi

sempre les societats contractaven actius professionals...

Avui existeixen a Barcelona agrupacions de teatre amateur —les englobades a FESTA i d'altres—, és cert. Però tenen un aire més impersonal, més llunyà, que no pas aquells elencs d'unes societats que es mantenien, sense subterfugis, a base d'uns socis de bona fe; uns socis amb ganes de divertir-se, sí, però també amb un afany de cultura i amb unes més o menys subconscients ganes de "fer pàtria".

Ferran Agulló anà a parar a la societat més idònia al seu tarannà i a la seva incipient personalitat: el Casino de Sants. Se'n féu soci i s'inscrigué de seguida a l'elenc dramàtic de la casa. I formant-ne part, representà, al costat de grans figures del moment teatral —Ibart, Gallart, Acolf Blanc...— diversos papers com a aficionat, en algunes de les primeres obres que Guimerà donà per al teatre. Això ocorria en "bolos" per diverses localitats catalanes, però de manera més continuada i adicta, en el tradicional Casino. I cal dir que en aquelles dates era ja secretari de la "Lliga".

Amb ínfulas d'actor dramàtic, com hem dit, arribà a representar papers d'una certa importància en tragèdies guimeranianes. Però per altra banda, extravertit com era, tendia molt, en les seves coses, a la "plaisanterie". Per això no desdigué, quan es presentà el cas, d'encarregar-se del paper de protagonista en "Don Juan Tenorio", i no pas en cap paròdia de les que estaven en voga, sinó en el de debò, el de Zorrilla. En aquesta obra, el popular Cintet Laporta, regidor per la "Lliga" i també veí de Sants, representà el paper de "seputurero" amb gran dignitat. No costa gaire d'imaginar que Ferran Agulló es trobava, en aquell ambient, com el peix l'aigua.

Des de la guerra ençà, les societats recreatives, culturals o folklòriques, pot dir-se que no existeixen. En tot cas, no mantenen de bon tros aquell caliu tan necessari per tal que pugui sostenir-s'hi mig folgadoament un elenc dramàtic. I no cal remarcar que en llurs estatuts, aquella prohibició sobre les discussions polítiques hi seria sobrerera. En canvi, en aquell Casino de Sants, al voltant de la gran taula rodona i amb Agulló de contretuli, és ben segur que anarquistes i "lluïsos", carlins i republicans, havien de parlar, per força, de literatura... i de política.

(Continuarà)